

Defensor Patriae

Maanpuolustuskorkeakoulun lehti 2/2016



- 3 Pääkirjoitus**
Päätoimittaja Marko Kivelä
- 4 Näkymiä**
Rehtori, kenraalimajuri Ilkka Korkiamäki
- 6 Yhteiskunnallisen vaikuttamisen kulmakivi**
Lauri Sääsilahti
- 14 Kadettien sipulisäkit ja ihmiset niiden takana**
Lauri Sääsilahti
- 24 Kohti kokonaisvaltaista kriisinhallintaosaamista**
Tanja Arffman
- 30 KARVista kalkkia vai kunniaa?**
Aki Aunala & Lauri Sääsilahti
- 38 Syyskauden väittelijät**
Lauri Sääsilahti
- 42 Otsikosta opinnäytteeksi**
Antti Kalliola
- 46 Suezilta Sotamuseoon**
Lauri Haavisto
- 50 Viimeinen salpa Suomen suojana**
Risto Lehto



DEFENSOR PATRIAE

Maanpuolustuskorkeakoulun lehti
2/2016

TOIMITUSNEUVOSTO

Päätoimittaja, everstiluutnantti
Marko Kivelä0299 530700

Toimituspäällikkö
Aki Aunala0299 530119

Kirjastonhoitaja
Antti Kalliola

Varusmiestoimittaja
Lauri Sääsilahti

Suunnittelija
Lauri Haavisto

Perinneyhdistys
Risto Lehto

Taitto
Tuomas Peippo

Kannen kuva
Markus Suuronen

Kansikuvassa
Kadettien ampumaharjoitus
syksyllä 2016

Takakannen ilmoitus
Tuomas Peippo

Painopaikka
Juvenes Print 2016

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
maanpuolustuskorkeakoulu@mil.fi

ISSN-L 1798-162X
ISSN 1798-162X

Puolustusvoimat

@mpkkfi

maanpuolustuskorkeakoulu

Paluu Maanpuolustuskorkeakouluun

Keväällä 2016 esiin nousi mahdollisuus siirtyä pataljoonan komentajan tehtävän jälkeen Maanpuolustuskorkeakoululle. Yhteistoimintamenettelyssä oli helppo vastata myöntävästi, enhän aiemmin ollut palvellut Maanpuolustuskorkeakoulussa ja viimeisimmät kokemukseni korkeakoulusta olivat vuosina 2001–2003 suorittamani esiupseeri- ja yleisesikuntaupseerikurssit. Pataljoonan komentajana olin omin silmin nähnyt Maanpuolustuskorkeakoulun yhteiskunnallisen vaikuttavuuden keskeisen tekijän: sen kouluttaman erinomaisen, nuoren upseeriston johtaja-, kouluttaja- ja asiantuntijatehtävissään joukko-osastossa. Joukoista kerätty työelämäpalaute korkeakoulun opetuksen kehittämiseksi korreloi havaintojeni kanssa.

Silti mielessäni oli kysymyksiä. Tunnettaanko Maanpuolustuskorkeakoulun toimintaa tarpeeksi Puolustusvoimissa? Mielletäänkö muualla Puolustusvoimissa suora yhteys Maanpuolustuskorkeakoulun laadukkaan toiminnan ja Puolustusvoimien laadukkaan henkilöstön välillä? Vuorovaikutus Pääesikunnan ja puolustushaarojen kanssa on tarkastus- ja seurantakäytien, kokousten ja työryhmien raameissa organisoitua. Olemme avoimia ja aktiiveja kehittämistyössämme. Meidän puoleltamme asian edistäminen vaatii jatkossakin asiakkaiden tarpeiden huomioonottamista.

Asiakkaiden lisäksi toimintaamme ohjaa laajempi yhteiskunnallisen vaikuttamisen tarve. Opetuksemme ja tutkimuksemme on oltava kilpailukykyistä vapailla markkinoilla, ei vähiten siksi, että kilpailemme opiskelijoista muiden yliopistojen kanssa. Jokainen meistä Maanpuolustuskorkeakoulussa työskentelevistä ja opiskelevista on toiminnastamme viestijä, eli yhteiskunnallinen vaikuttaja, niin vuorovaikutuksessaan Puolustusvoimien sisällä kuin laajemmin yhteiskunnassa.

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen on yliopistollisena prosessina odotetusti ollut esillä laatujärjestelmäämme tänä vuonna arvioitaessa. On helppo allekirjoittaa lainaus päätoimittaja, kommodori **Aulis Minkkisen** pääkirjoituksesta *Defensor Patriae*n numerossa 1/2014: ”Näen välttämättömäksi, että Maanpuolustuskorkeakoulu panostaa yhteiskunnallisen vaikuttavuutensa terävöittämiseen heti, kun puolustusvoimauudistuksen kiihkein toimeenpano on saatu päiväjärjestykseen”.

Työ on jo aloitettu, sillä korkeakoulun strategia kaudelle 2016–2020 on laadittu ja jalkautumassa toteuttamissuunnitelman mukaisesti. Tulevana vuonna yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehittämiseksi etusijalla on opetuksen ja tutkimuksen keskeisten yhteistyökumppanien tunnistaminen ja yhteistyösuhteiden saattaminen kumppani-asteelle. Tämä on toteutettavissa korkeakoulun omin toimenpitein.

Otan nöyrin mielin vastaan *Defensor Patriae*n päätoimittajan tehtävät everstiluutnantti **Mika Piironiselta**. Samalla kiitän toimituspäällikkö **Aki Aunala**a päätoimittajankin soihdun kantamisesta alkuvuoden 2016 aikana.

Toivotan kaikille lukijoillemme rauhallista joulun aikaa ja vuodenvaihdetta!

Päätoimittaja
Everstiluutnantti **Marko Kivelä**



Valmius läsnä myös Maanpuolustuskorkeakoulussa

Tätä kirjoittaessani on juuri käynnissä Maanpuolustuskorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän auditointi. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (KARVI) asettama arviointiryhmä haastatteli laajasti henkilöstöämme ja sidosryhmien edustajia. Auditointi sujui varsin positiivisessa hengessä, ja uskon siitä olleen toimintamme kehittämiseksi jo nyt hyötyä.

Saamme lopullisen palautteen ja tiedot auditoinnin tuloksesta maaliskuussa 2017. Tässä vaiheessa esitän parhaat kiitokset kaikille auditointiin osallistuneille ja sitä valmistelleille. Eri-tyinen kiitos laadupääliköllemme **Tarja Hettulalle** pitkää pinnaa vaatineesta henkilöstömme sparraamisesta ja opastamisesta. Nyt on aika jatkaa laadunvarmistusjärjestelmämme mukaista laadukasta toimintaa normaaliin tapaan.

Lukukauden avajaisissa otin esille viime vuosina tapahtuneet muutokset toimintaympäristössämme ja Euroopan turvallisuustilanteessa. Muutokset vaikuttavat suoraan valmiusvaatimuksiin, minkä takia Puolustusvoimat suunnittelee toimenpiteitä, joilla näihin vaatimuksiin vastataan. Maanpuolustuskorkeakoululla on omat organisaatioonsa ja henkilöstöönsä liittyvät valmiudelliset tehtävät, mutta laajemmin ajatellen on valmiuden ja toimintaympäristötietoisuuden tultava vahvasti esille myös oman henkilöstömme osaamisessa, antamassamme opetuksessa ja tekemässämme tutkimuksessa.

Venäjä-osaamisen lisääminen on yksi keino vastata tiedon tarpeisiin toimintaympäristössämme. Tässä strategiaamme mukaisessa tavoitteessa olemme päässeet hyvään alkuun, ja edellytykset vahvaan kehittymiseen ovat olemassa. Tätä varmistaa Sotataidon laitokselle perustettava Venäjä-ryhmä, johon olemme onnistuneet rekrytoimaan useita kovan tason Venäjä-osaajia. Venäjä-ryhmän on tarkoitus verkottua laajasti Maanpuolustuskorkeakoulun sisällä, Puolustusvoimissa sekä yhteiskunnassa kansallisesti ja

kansainvälisesti. Venäjä-ryhmän tueksi saamme ensi vuonna professorin puolikkaan työpanoksen, kun Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutin kanssa yhteinen Venäjän turvallisuuspolitiikan professori saadaan valittua.

Turvallisuuteen liittyvien tapahtumien lisääntyessä Maanpuolustuskorkeakoulun asiantuntijat ovat haluttuja haastateltavia julkisessa mediassa. Median pyyntöihin laadukkaasti vastaaminen on myös osa Maanpuolustuskorkeakoulun valmiutta. Olemme Puolustusvoimissa organisaatio, jolle luonnollisesti lankeaa kommentaattorin rooli. Useimmiten henkilöstötämme löytyvät myös maan parhaat asiantuntijat. Vaikka lausuntoja annetaan asiantuntijan roolissa, on kuitenkin muistettava, että olemme aina Puolustusvoimien ääni, kun sanomaamme arvioidaan. Kaikki asiantuntijamme ovat esiintyneet eri medioissa erittäin hienosti, mistä haluan esittää parhaat kiitokset. Kehuja hyvästä ja asiantuntevasta esiintymisestä olemme saaneet runsaasti sekä Puolustusvoimien sisältä että ulkopuolelta.

Vielä lopuksi haluan nostaa esille tärkeän asian, jota viedään vahvasti eteenpäin kaikissa Puolustusvoimien joukko-osastoissa: tupakoimattomuuden edistäminen. Tupakoimattomuuskampanja näkyy myös Maanpuolustuskorkeakoululla erilaisina ohjaavina toimenpiteinä. Tarkoituksena on kannustaa tupakkatuotteita käyttäviä lopettamaan ja vähentää työyhteisön tupakoimattomien altistumista haitallisille aineille. Edellytän, että uutta ohjeistusta noudatetaan ja erityisesti kannustan harkitsemaan tupakkatuotteiden käytön lopettamista. Nyt siihen on saatavissa erityisen hyvän tukea. Terveystä huolehtiminen on osa toimintakykymme varmistamista.

Toivotan kaikille rauhallista ja rentouttavaa joulun aikaa!

Rehtori

Kenraalimajuri **Ilkka Korkiamäki**

KUVA: Markus Suuronen

Yhteiskunnallisen vaikuttamisen kulmakivi

TEKSTI: Lauri Sääskilähti KUVAT: Markus Suuronen

Sotilasyhteisöt usein vaikuttavat muodostavan omia kokonaisuuksiaan, ikään kuin mikrokosmoksiaan. Ne ovat kuitenkin tiiviisti sidoksissa ympäröivään yhteiskuntaan monin tavoin. Tämä koskee erityisesti Maanpuolustuskorkeakoulua, joka on osa Puolustusvoimia, mutta myös osa kansallista yliopistojärjestelmää ja tiedemaailmaa. Yhteiskuntasuhteiden toimivuuden Maanpuolustuskorkeakoulussa varmistaa everstiluutnantti Marko Kivelä.



”

Se oli mielenkiintoinen, haastava ja antoisa työtehtävä.

Helsingistä kotoisin oleva everstiluutnantti **Marko Kivelä** aloitti vuonna 1988 sotilasuransa varusmiehenä Jääkäriprikaatissa Sodankylässä. Palveluksen jälkeen tie johti Lapin mailta Kadettikouluun ja sieltä edelleen kouluttajaksi Uudenmaan jääkäripataljoonaan. Maa-voimien jalkaväelle tyypillisen virkauran mukaisesti tätä seurasivat erilaiset kouluttaja- ja esikuntatehtävät joukko-osastoissa ja kriisinhallintaoperaatioissa, komppanian päällikkönä toimiminen sekä yleisesikuntaupseerikurssi. Toimistoupseerina, toimistopäällikkönä ja osastoiesikuntapäällikkönä työskentelemisen jälkeen niin Kaartin jääkäriyrykmentissä kuin Pääesikunnan suunnitteluosastollakin seurasi tehtävään määräys tasavallan presidentin adjutantiksi vuonna 2008.

Ylipäällikön adjutanttien tehtäväkuvana on huolehtia ylipäällikön ohjelmasta, aikataulusta ja turvallisuudesta. Adjutantit eivät ole Puolustusvoimien edustajia tasavallan presidentin kansliassa, vaan tekevät kokonaisvaltaisesti töitä tasavallan presidentin erilaisten velvollisuuksien parissa.

Käytössä olevan urasuunnittelumallin mukaisesti uusi adjutantti aloittaa kolmantena adjutanttina, jonka velvollisuuksiin kuuluvat tasavallan presidentin päivittäisestä ohjelmasta vastaaminen ja tarvittaessa aiempien tasavallan presidenttien avustaminen. Noin kahden vuoden jälkeen seuraa henkilöstörötaatiokierros ja siirtyminen toiseksi adjutantiksi. Hänen ensi-



jaiset tehtävänsä liittyvät tasavallan presidentin kotimaan ja ulkomaanmatkoihin sekä laajempien tapahtumien valmisteluun.

Ensimmäinen adjutantti taas toimii kanslian adjutanttien yksikön esimiehenä. Presidentin protokollapäällikkönä hän vastaa ylipäällikön ohjelmasta, kuten erilaisista juhlamenoista, johtuen tärkeimpien vierailujen ja tapahtumien suunnittelun ja toteutuksen. Ensimmäisen adjutantin harteilla lepää myös esimiesvastuu poliisin kansliaan asettaman turvallisuusvartioston toiminnasta ja tasavallan presidentin yleisestä turvallisuudesta. Varsinaisesta operatiivisesta turvallisuustoiminnasta kansliassa vastaavat toimivaltaiset virkamiehet eli poliisit.

– Se oli mielenkiintoinen, haastava ja antoisa työtehtävä, joka antoi toisenlaista kokemusta kuin monissa upseerin tehtävissä on saatavilla. Tehtävissä näki paljon asioita ja toimintaa Puo-

lustusvoimien ulkopuolelta. Monesti me upseerit olemme vain Puolustusvoimien tai kansainvälisten operaatioiden palveluksessa, kun taas adjutanttina sain olla aika paljon tekemisissä esimerkiksi muiden ministeriöiden, virkamiesten sekä ulkomaisten viranomaisten ja muiden ihmisten kanssa, Kivelä luonnehtii adjutanttin viran erityispiirteitä ja jatkaa: – Se antaa hyvällä tavalla erilaista näköalaa, ja lisäksi henkilökohtaisen kontaktien verkoston, joka auttaa minua nykyisessäkin työtehtävässäni.

Ensimmäisenä adjutanttina Kivelä toimi myös kaksi vuotta Suomen Valkoisen Ruusun ja Suomen Leijonan ritarikuntien hallituksen toisena sihteerinä. Adjutanttitehtävän jälkeen hän siirtyi Kaartin jääkäriyrykmenttiin Uudenmaan jääkäripataljoonan komentajaksi. Joukkoyksikön komentajan tehtävä on Kivelän mukaan erittäin mielenkiintoinen ja haastava tehtävä – ja

yleisesti pidetty tehtävä, josta harvoin kieltäydään. Kivelälle kokemus oli hieno myös siinä mielessä, että hän pääsi komentajaksi pataljoonaan, jossa oli aloittanut kouluttajana vuonna 1993 ja toiminut eri tehtävissä vuoteen 1998 asti. Pataljoonan komentajan työn jälkeen seurasi paluu Maanpuolustuskorkeakouluun – tällä kertaa vain yhteiskuntasuhteiden ja kansainvälisten asioiden johtajana eikä opiskelijana.

Osana yhteiskuntaa

Yhteiskunnallisen vaikuttamisen prosessi on opetuksen ja tutkimuksen ohella yksi Maanpuolustuskorkeakoulun kolmesta pääprosessista. Virallisesti korkeakoulun rehtori vastaa isossa mittakaavassa koulun ulkosuhteista. Hänen alaisenaan prosessin kuitenkin omistaa ja siitä vastaa Kivelä. Virkaan kuuluu esimerkiksi yhteyksien pitäminen muiden suomalaisten yliopistojen



yhteiskuntasuhteiden johtajiin. Osana työnkuvaa on myös kansainvälisten suhteiden ylläpitoa muiden maiden sotilasyliopistojen kanssa. Tässä korostuu maantieteellinen viitekehys, joka näkyy yhteistyönä Pohjoismaiden, erityisesti Ruotsin kanssa, sekä Viron, Latvian ja Liettuan yhteisen Baltic Defence Collegen kanssa.

Korkeakoulun vierailutoiminta myös pääosin kulkee Kivelän työpöydän kautta. Viimeisimpinä opinahjomme sai vieraita hieman kauempaa Etelä-Koreasta asti. Alati lisääntyvä kansainvälisyys näkyy korkeakoulun arjessa myös esimerkiksi oppilasvaihtona ja erilaisina seminaareina, joissa vaihdetaan kokemuksia ja korvamerkitään hyviä käytänteitä.

– Yhteiskunnallinen vaikuttaminen ei ole mitenkään erillinen asia, vaan sitä tehdään esimerkiksi opetuksessa. Me koulutamme ihmisiä, jotka menevät täältä työelämään ja vaikuttavat

siellä siihen, millainen kuva meidän yliopistostamme muodostuu. Samalla me teemme tutkimusta, ja tutkimuksien tulokset vaikuttavat yhteiskuntaan. Tavallaan tämä yhteiskunnallinen vaikuttaminen on siis ennen kaikkea meidän perustoiminnastamme kumpuavaa. Osa yhteiskunnallista vaikuttamista on myös Maanpuolustuskorkeakoulun tutkijoiden ja opettajien antama asiantuntijapalvelu eri foorumeilla, näkyvimmin tiedostusvälineissä. Paitsi että nämä vaikuttavat Maanpuolustuskorkeakoulun ulkopuolelle, ne vaikuttavat myös Puolustusvoimien ulkopuolelle, Kivelä selventää.

Rahoituksen lähteillä

Maanpuolustuskorkeakoulu on osa suomalaisten yliopistojen yhteisöä. Tästä todisteena on yleiseurooppalainen, korkeakouluja koskeva Bolognan prosessi, jonka mukaisesti Maanpuo-

lustuskorkeakoulun opintokokonaisuus uudistettiin vuonna 2008 verrannolliseksi perinteisten tiedeyliopistojen kanssa. Suomessa toimiikin yksi ainoita eurooppalaisia sotilasyliopistoja, joka on Bolognan prosessin mukainen. Merkittävin ero perinteisiin suomalaisiin yliopistoihin on Kivelän mukaan kuulumisen puolustushallinnon alle siinä, missä muut yliopistot ovat opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa. Lainsäädännöllisesti yliopistolakia puolestaan vastaa laki Maanpuolustuskorkeakoulusta. Ol-laankin siis ”samalla viivalla, mutta eri päissä”. Samalla on kuitenkin muistettava, että Maanpuolustuskorkeakoululla on Puolustusvoimien hallintoyksikölle kuuluvia valmius- ja sodanajan tehtäviä, joita muilla yliopistoilla ei ole.

Virallinen juridiikka muodostaa myös käytännön eroavaisuuden, nimittäin rahoituslähteet. Maanpuolustuskorkeakoulu saa rahoituksen-

” Ulkopuolisen rahoituksen osuuteen haetaan muutosta.

sa puolustusmäärärahoista muiden yliopistojen rahoituksen tullessa opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä esimerkiksi Suomen Akatemialta ja yksityisiltä rahoittajilta yritysmaailmasta. Kun lasketaan yhden erotus kahdesta, huomataan, että Maanpuolustuskorkeakoululla ei ole käytännössä juurikaan ulkopuolista rahoitusta. Tähän haetaan nyt kuitenkin muutosta.

Kesällä uusittiin Maanpuolustuskorkeakoulua koskeva laki, ja samalla eduskunta velvoitti puolustushallintoa selvittämään ulkopuolisen rahoituksen käyttömahdollisuuden. Tällä hetkellä

”

Tässä työssä ei pääse juuri sammaloitumaan.

tutkitaan hallinnollisia mahdollisuuksia laajemmalle yksityisen rahoituksen käytölle korkeakoulun kokonaistoiminnassa sekä millaisia hallinnollisten ja juridisten normien muutoksia se vaatisi. Tähän mennessä ulkopuolinen rahoitus on ollut sidottuna henkilöihin ja tutkimusprojekteihin, esimerkiksi stipendeinä ja apurahoina. Kunhan juridiset reunaehdot on saatu selvitettyä, alkaa Maanpuolustuskorkeakoululla tarvittavien käytännön mekanismien rakentaminen ulkoisen rahoituksen hallitsemiseksi. Tavoitteena on toimiva kokonaisuus, joka mahdollistaisi rahan kanavoimisen myös päivittäiseen toimintaan, esimerkiksi opetusprosessiin.

– Rahoittavina tahoina meillä on jo tällä hetkellä maanpuolustuksellisia säätiöitä, jotka ovat tukeneet esimerkiksi tutkimustamme. Tehtävänäni on luoda ja ylläpitää yhteyksiä näihin järjestöihin ja muihin mahdollisesti rahoittaviin tahoihin. Edeltäjäni tässä tehtävässä, everstiluutnantti **Mika Piironen**, toteutti mittavan rahoituksen hankinnan Helsingin yliopiston kanssa toteutettavaa Venäjän turvallisuuspolitiikan yhteisprofessuuria varten, mikä edistää tutkimus- ja opetustyötämme, Kivelä kertoo.

Tällaisia käytänteitä on tarkoitus jatkaa, mutta myös laajentaa. Esimerkiksi kokonaan ulkopuolisten rahoittama kyberturvallisuuden professuuri Maanpuolustuskorkeakouluun voisi olla yksi käyttökelpoinen idea.



Näkökulmaa ulkopuolelta

Maanpuolustuskorkeakoululla on nykyään toimiva yhteiskunnallisen vaikuttamisen toimintamalli. Yhteiskuntavaikuttaminen on kuitenkin prosessina tuore ja kehittyvä. Kivelän aikomus onkin viedä toimintaa edelleen eteenpäin ja kirkaistaa korkeakoulun kuvaa entisestään.

Lähtökohdat ovat hyvät. Vaikka Kivelä on työskennellyt monta vuotta eri tehtävissä Sotateamin sotilassaarella, on nykyinen virka hänen ensimmäisensä Maanpuolustuskorkeakoulussa. Siinä piilee omat mahdollisuutensa, varsinkin kun kyseessä on melko tuore työnkuva.

– Mielestäni on tärkeää, että korkeakoulussa on työntekijöitä, jotka eivät ole aikaisemmin työskennelleet täällä. Siten saamme tuotua oppilaitoksen ulkopuolista arkitodellisuutta lähemmäksi työtämme ja käyttöömme muissa


tehtävissä kattunutta kokemusta. Hyvänä esimerkkinä kaksi vuottani joukkoyksikön komentajana antavat peilipintaa ja uutta näkemystä meidän toimintaamme korkeakoulussa. Tietenkin pitkällä uralla korkeakoulussa on kiistämättömän arvonsa, kun on syvempää tietoa toimintoista ja toimivista käytänteistä.

Tulevan vuoden aikana toimintaa aiotaan kehittää luomalla varainkeruumalli ja kaikki sen puitteet, jotta jokapäiväistä toimintaa voitaisiin tukea ulkopuolelta tulevalla rahalla. Toinen keskeinen asia on saada sisäisten tulosityksiköiden strategiset kumppanit ja sidosryhmät dokumentoitua ja priorisoitua. Näin kyetään edelleen tehostamaan yhteistyökumppaneiden kanssa toteutettavaa toimintaa. Luonnollisesti myös jokapäiväinen imagoa luova toiminta, kuten viestintä, vierailut ja muut tilaisuudet, tulee toteuttaa jatkossakin laadukkaasti. Tämä ei pelkästään

luo korkeakoulusta kuvaa ammattitaitoisena ja asiantuntevana toimijana, vaan myös varsinainen asia välittyy tehokkaasti eteenpäin.

Töiden jälkeen Kivelällä löytyy aikaa myös akkuja lataavaan liikuntaan. Vapaa-ajallaan hän pyrkii urheilemaan monipuolisesti, ja aktiviteetteihin lukeutuu muun muassa pyöräily, kuntosaliharjoittelu ja kuntosuunnistus. Koska muut perheessä eivät juurikaan laita ruokaa, on myös kokkaamisesta tullut hyvin käytännönläheinen harrastus johon everstiluutnantilla tulee uhrattua aikaa. Kun palauttavat vapaa-ajan harrasteet ovat reilassa, jaksaa myös yhteiskunnallisista ja kansainvälisistä suhteista huolehtia paremmin. Monipuolisuus sekä töissä että vapaa-ajalla on valttia.

– Päivittäin erilaiset haasteet ja tilanteet vaihtelevat. Tässä työssä ei pääse juuri sammaloitumaan, Kivelä päättää. ■



KADETTIEN SIPULISÄKIT

— JA IHMISET NIIDEN TAKANA

TEKSTI: Lauri Sääskilahti KUVAT: Markus Suuronen, Onni Kalin & Aki Aunala

Kaunis syyskuinen päivä, Maanpuolustuskorkeakoulun kenttä ja 161 miestä ja naista siviilivaatteissa. Mitä kaikkea vaatii, että tämä monenkirjava joukko voi aloittaa opintonsa Maanpuolustuskorkeakoulun kadetteina ja valmistua kolmen vuoden päästä luutnanteiksi?



”

Suunnittelutyö konkretisoituu opiskelijoille selkeäksi viikko-ohjelmaksi.

set ovat loistavia mahdollisuuksia seurata ja arvioida kadettien toimintaa.

– Pyrimme tekemään mahdollisimman paljon ennakkoon, jotta opiskelut ja harjoitukset sujuisivat mahdollisimman jouhevasti. Tavoitteenamme on myös olla kadettien käytettävissä 24/7, loma-aikoinakin. Tällainen alaisistaan huolehtiminen on hyvää johtajuutta, johon me kaikki kurssinjohtajat pyrimme, Kaunismäki kuvaa tehtävänsä.

Koulutussuunnittelija Satu-Tuulia Vuoksenranta

Kadettin tullessa taloon hänelle jaetaan jo varusmiespäivistä tuttu niin sanottu sipulisäkki. Säkin nyörien sisästä löytyy monenlaista välinettä alkavaa lukuvuotta varten. Aloituspakettiin kuuluu monen muun ohessa taisteluvälineet, edustusvaatteet ja oppikirjat. Mutta mitä tapahtuu ennen kuin sipulisäkki voi saada uuden omistajan? Antakaamme puheenvuoro kapteeni **Jouni Kaunismäelle**, 101. kadettikurssin ja 84. merikadettikurssin kurssinjohtajalle:

– Opetusohjelman laatiminen on iso työ-sarka kurssinjohtajalla ennen uusien kadettien tuloa. Suunnitteluun kuuluu opintojen yhteensovittaminen ainelaitosten sekä puolustushaara- ja aselajikoulujen kanssa. Lopuksi tämä opetusohjelma moduuleineen ja opintojaksoineen

konkretisoituu opiskelijoille selkeäksi viikko-ohjelmaksi, Kaunismäki kertoo.

Opetusohjelman suunnitteleminen aloitetaan hyvissä ajoin vuoden alkupuolella, jotta kadetit voivat syksyllä tarttua reippaasti opintoihinsa. Lukuvuoden aikana opetusohjelmaan tulee kuitenkin eri syistä muutostarpeita. Erilaiset velvoitteet, kuten valtiovierailujen kunniavarti-ot tai korkeakoulun tilaisuudet, joissa kadeteilla on tehtäviä, vaativat aina ohjelman päivittämistä. Tällöin kurssinjohtajan tehtäväksi jää organisoida ja yhteensovittaa uudet tapahtumat valmiiseen läpivientiin.

Opintojen aikana kadeteille tietenkin tulee myös yksilöllisiä tarpeita ja huolia: pitää esimerkiksi saada vapaata opiskelusta tai aiempia opintoja hyväksiluetuksi. Kun vielä on harjoituksia,

joita organisoida ja olla mukana, voi kurssinjohtaja tietäen varauksin samaistua varusmiesten perusyksikön päällikköön.

Tärkeä osa kurssinjohtajan tehtävässä on kadettien upseerikasvatus ja jatkuva arviointi. Arvosanat eivät tietenkään ole itseisarvo, vaan ensisijaisesti apuväline korkeakoulun tehtävässä arvioida opiskelijoiden kehitystä ja suitsia upseerinaluista hyväkäytöksisiä, rehtejä ja reippaita johtajia maanpuolustuksen tarpeisiin. Kurssinjohtajan tehtävä onkin ohjailla kadetteja valitsemallaan uralla ja tarvittaessa puuttua peliin, jos esimerkiksi opinnot ovat jäämässä jälkeen.

Uusien kadettien kurssinjohtajalla on myös moraalinen velvoite olla läsnä kadettien arjessa huolehtimassa, että kaikki sujuu. Erityisesti monet opintoihin liittyvät sotilaalliset harjoituk-

Kurssien alkuja ja loppuja

Hyvissä ajoin on valmistauduttu myös Opintoasiainosastolla, joka vastaa esimerkiksi opetus-suunnitelman kokoamisesta. Opetussuunnitelma käsky annetaan edellisen vuoden lopussa, ja pian sen jälkeen alkaa opetussuunnitelman luonnosteleminen. Opetussuunnitelmatyö ai-neellistuu syksyn lähestyessä yksiin käsiin, kun uudet kadetit saavat opinto-oppaan käsiinsä.

– Opetussuunnitelma ja opinto-opas ovat isoja töitä, jossa olen mukana, sanoo sotatieteiden kandidaatin tutkinnon koulutussuunnittelija **Satu-Tuulia Vuoksenranta** ja jatkaa: – Mitä lähemmäksi tullaan kevättä, sitä kiivaampaa tämä työ on.

Kun monet muut osat Maanpuolustuskorkeakoulusta hiljenevät kesän ajaksi, jatkuu Opin-

”

Erityisesti erilaiset juhlallisuudet tulevat lisänä arkiaskarten päälle.

toasiainosastolla edelleen työ valmistuvien opiskelijoiden askareiden parissa. Kolmannen vuosikurssin kadettien todistusten tekeminen ja paremmuusjonoon laittaminen ovat Excel-taulukkoja ja puhdasta käsityötä, ja näin ollen iso urakka koulutussuunnittelijalle sekä kurssisihteereille. Heinäkuussa on varaa lomailla hetken, mutta jo elokuussa esimerkiksi kandidaattiopiskelijat valmistuvat opinnoistaan. Kurssien alut ja loput työllistävät ja venyttävät työaikoja.

Koulutussuunnittelijan työhön liittyy luonnollisesti paljon erilaisten asioiden koordinoimista ja yhteistyötä Kadettikoulun, puolustushaarakoulujen ja muiden tahojen kanssa. Tämä yhteistoiminta tuo Vuoksenrannan mukaan mielekkyyttä työhön. Maanpuolustuskorkeakoululla ei myöskään pääse pölyntymään liialti: esimerkiksi viime lukuvuonna voimaan astuneen uuden opetussuunnitelman omaksuminen on vaatinut uuden oppettelua.

Palveluyksikön arkea

Palveluyksikön päällikkö, komentaja **Jarmo Partanen** vastaa korkeakoulun palvelutuotannosta. Hänen alaisuudessaan pyörivät kaikki palvelutoimialat, eli tietohallinto, huolto, turvallisuus ja viestintä, vaikka viestinnän ohjausvastuu kuuluu eri johtoportaalte. Töitä on paljon, sillä esimerkiksi turvallisuuspuolella lukuvuoteen valmistaudutaan tekemällä 161:lle uudelle kadetil- le kaikki kulunvalvontaan, avaimiin ja fleksi- meihin liittyvä valmiiksi. Kyseiset arkipäiväistä elämää helpottavat avaimenperän kokoiset laitteet valmistellaan käsin ja yksitellen.



Palvelupäällikkö Jarmo Partanen

Kadettien tullessa taloon moni asia on valmiina odottamassa uutta opiskelijaa. Kaikkea jo tässä vaiheessa tapahtunutta ei välttämättä huomaa varustesäkkejä noutaessa tai ruokajonossa ihmetellessä. Partasen mukaan taustalla tapahtuu kuitenkin todella paljon. Vielä kun osa palveluista on ulkoistettu, on valmistelujen osuttava nappiin, ja tällöin erilaiset aikamäärät sekä etukäteissuunnittelu ovat tärkeässä osassa. Valmistelujen aikataulut vaihtelevat riippuen kurssista. Muun muassa vastuu upseeriopiskelijoiden majoittamisesta poikkeaa täysin suomalaisten yliopistojen lukuvuoden alkuun liittyvistä kysymyksistä.

– Osa valmisteluista alkaa tosiaan hyvin- kin paljon aikaisemmin, ja osaa tehdään sitten hyvinkin lähellä h-hetkeä: esimerkiksi majoituksen kuntoon saattaminen on varsin lähellä

opiskelijoiden saapumista. Loppujen lopuksi lukuvuoden valmistelussa on kyse vuodesta toiseen toistuvista rutiineista, joihin varaudutaan vuosikierron suunnitelmissamme, Partanen toteaa.

Yksi suurimmista työrupeamista ennen yksittäisen kadettikurssin alkua on heille luovutettavien kannettavien tietokoneiden asennus- ja valmistelutoimenpiteet. Nytemmin Puolustusvoimien kansainväliseen keskukseseen ICT-erityisasiantuntijaksi siirtynyt **Niko Nurminen** kantoi parina syksynä päävastuun koneiden asennuksista. Nurminen toimittajatiimimme yllätti työvi- linän keskeltä. Pyysimme häneltä kommenttia koneiden asennusurakasta:

– Meillä on täällä useita turvasäädöksiä, joten me vedämme asennukset ihan alusta loppuun omalla tavallamme. Asennusprosessi on vakioi-

tu, mutta sitä sitten tehdään monelle koneelle.

Myös tietohallinnon uudet erikoiskomennus- varusmiehet ovat tehneet pitkää päivää kone- asennusten parissa heti taloon tulosta lähtien. Tietohallinnon arkirutiineja ovat pitkälti koneiden uudelleenasetukset ja käytön tukipalvelut. Kun ilmaantuu arkiohjelmasta poikkeavia projekteja, niin tietohallinto tekee usein pidempää päivää. Väistämättömistä kiirekausista huolimatta työ on Nurminen mukaan mielekästä. Lisäksi työsuhte-edut, kuten erinomaiset liikunta- mahdollisuudet, ovat mukava lisä työntekijälle.

Kadettien vaatteet ja muona

Maanpuolustuskorkeakoulun vaatetusmateriaalin huoltaminen on ulkoistettu Kaartin jääkäri- rykmentille. Vaatehuollolla on tiukka henkilös- tötilanne, ja lisäksi osastolla tapahtuu jatkuvasti



Ravintolapäällikkö Jarmo Koskivuori

”

Taustalla tapahtuu kuitenkin todella paljon.

pieniä muutoksia mitä tulee esimerkiksi varusteisiin, aikatauluihin ja tiloihin. Nämä luovat omat haasteensa, ja väistämättömiä ylitöitä tulee muun muassa varusmiesten tai kadettien tullessa ja lähtiessä, sekä esimerkiksi kunniakomppanian varustamisessa.

Varastomestari ja asiakaspalveluryhmän esimies **Erja Remsu** kertoi, että vaikka kiirekaudet tuovat tullessaan ylimääräisiä töitä, ovat ne ennalta tiedossa, ja varsinaiset haasteet syntyvät kun tulee viime hetken aikataulumuutoksia

asiakkaan puolelta. Kun asiakas – olipa kyseessä yksittäinen kadetti, varusmieskomppania tai joku muu – ei tulekaan sovittuun aikaan, pitää varustamista siirtää, mikä on työajan puitteissa usein hankalaa. Kun taas sovituista tapaamisista pidetään kiinni, työt sujuvat ja kaikki ovat tyytyväisiä.

– Me usein epäilemme, että tätä vaatetuspuolta ei arvosteta, mutta kyllä sen kuitenkin huomaa, kuinka tärkeää on, että vaatteet ovat oikeat ja palvelua saa, Remsu kommentoi ja jatkaa: – Itse henkilökohtaisesti pidän siitä, että kiitoksen saa suoraan ja heti. Mutta useamminkin saisi kiitosta tulla!

Nyt uudelle kadetille on hankittu kulkukortti, tietokone ja palvelusvaatteet. Mutta miten murkinapuoli järjestetään? Ruokahuollosta vastaa Leijona Cateringin ravintolapäällikkö **Jarmo**

Koskivuori Ignatiuksesta. Ravintolapäällikkö osallistuu muiden työntekijöiden tapaan kaikkiin ravintolan jokapäiväisiin töihin sekä vastaa ravintolan työntekijöiden ohjaamisesta kuin myös ruoka- ja työvuorolistojen suunnittelusta.

Töitä on paljon ja Koskivuori itse luonnehtii työaikojaan veteen vedetyksi viivaksi: aikaisimmillaan hän on tullut ennen aamuviittä ja myöhäisimmillään lähtenyt yhden jälkeen yöllä. Erityisesti erilaiset juhlallisuudet tulevat lisänä arkiaskarten päälle.

– Aterioita valmistetaan päivässä tällä hetkellä pyöreästi tuhat, jos ei lasketa iltapaloja. Ne kuitenkin asiakas pakkaa itse, Koskivuori arvioi.

Aterioiden suuren määrän vuoksi on tärkeää, että niin kutsutut muonakadetit huolehtivat oikeat vahvuusluvut keittiöön ruokahävikin vähentämiseksi. Tässä korostuu ravintolapäällikön

ja kurssinjohtajan välinen yhteistyö: kurssinjohtajan tekemät viikko-ohjelmat määrittelevät kadettien ruokailumahdollisuudet ja esimerkiksi sen, tuleeko valmistaa ravintola- vai kenttäateria. Harjoitusolosuhteissa ilmoituksen ruokailuvahvuudesta voi tehdä nykyisin vaikka omalla älypuhelimella. Ennen paperit kiikutettiin suoraan käteen, jos vain muistettiin.

Lukeakin pitää

Santahaminatalon kirjastossa on taas valmistauduttu syksyyn räätälöimällä 161 henkilökohtaista kirjastokorttia uusille kadeteille. Tämän lisäksi muun muassa ajan hermolla pysyminen, eli kurssikokoelman päivittäminen ja saatavuuden tarkistaminen, on tärkeä osa uuteen lukuvuoteen valmistautumista. Suunnittelija **Anneli Peltomäki** vastaa osaltaan kurssikokoelman hoi-



”

Tiimityötä tämä kuitenkin on.

tamisesta, mihin kuuluu uusien kirjojen hankintaa, luettelointia ja hyllyttämistä yhdessä vanhojen kirjojen poistamisen kanssa.

E-kirjojen lisääntynyt käyttö on helpottanut niin kadettien kuin kirjastonkin arkea: vuonna 2012 käyttöön otetusta Doria-julkaisuarkistosta löytyy julkisia tutkielmia, ohjesääntöjä ja tietenkin oppikirjoja, jotka voi näppärästi ladata tietokoneelle ja tablettiin ilman, että tarvitsee käydä paikan päällä kirjastossa. Tämä helpottaa huomattavasti kirjastohenkilökunnankin töitä.

Kurssien alkaessa saattaa tulla hieman pidempää päivää, mutta ylimääräiset tunnit kuittaantuvat liukuman puitteissa myöhemmin pois.

Kurssikokoelmasta vastaaminen on toinen Peltomäen pääasiallisista työtehtävistä, toisen ollessa asiakaspalvelussa. Kysyimme häneltä, miten kirjastopalvelujen panosta huomioidaan päivittäin:

– Minun osaltani työ on näkyvää, koska olen puolet päivästä tiskin takana ja asiakkaiden kanssa tekemisissä. Tällöin saan ihan henkilökohtaisesti kiitosta. Toisaalta osa kirjaston töistä ei ole yhtä näkyviä kuin asiakaspalvelu, jolloin palaute ei välttämättä saavuta työntekijää ainaakaan heti. Tiimityötä tämä kuitenkin on, Peltomäki korostaa.

Eteenpäin!

Olemme tehneet kevyen luotauksen joihinkin Maanpuolustuskorkeakoulun opetusta tukeviin prosesseihin, arjen mahdollistajiin. Moni kurssiarjen tärkeä toiminto, kuten esimerkiksi monipuolinen opetushenkilöstö ja fyysisen kasvatuksen ryhmä, jäi kuitenkin esittelemättä. Heitä ei pidä unohtaa. Lukuvuoden valmistelu ja läpivieminen vaativat koko henkilökunnan panosta onnistuakseen, sillä mikäli yksikin tela tästä vauhasta on rikki, ei vaunu kulje. Kaikki henkilöstöstä ovat omalla panoksellaan pistäneet jotakin kadettile jaettavaan opintojen sipulisäkkiin, jotta 103. kadettikurssi ja 86. merikadettikurssi voivat jatkaa opintojaan huoletta. ■



TEKSTI: Tanja Arffman KUVAT: PVKVK

VERKOSTOSSA TOIMIMALLA KOHTI KOKONAISVALTAISTA KRIISINHALLINTAOSAAMISTA



Pooliopettaja Kari Mäkinen opettamassa Keniassa UNPOC -kurssilla.

Puolustusvoimien kansainvälisellä keskuksella (PVKVK) on laaja yhteistyöverkosto, johon sisältyy sekä kansallisia että kansainvälisiä toimijoita. PVKVK kehittää kriisinhallintaosaamistaan jatkuvasti tunnistamalla puutealueita, arvioimalla ja kehittämällä koulutusta.

PVKVK tarkastelee turvallisuutta kokonaisvaltaisesti sotilaallisen kriisinhallinnan perspektiivistä. Kokonaisvaltaisuus tarkoittaa sitä, että PVKVK huomioi Naton, Euroopan unionin (EU) ja Yhdistyneet kansakunnat (YK) kriisinhallintaoperaatioissa siviilien, sotilaiden ja poliisin näkökulmat.

Kansallinen yhteistyö

Vuonna 2015 PVKVK liitettiin osaksi Maanpuolustuskorkeakoulua. Integroitumisen myötä tutkimus- ja koulutusyhteistyötä tehdään aine-

laitosten kesken muun muassa yhteisten tutkimushankkeiden sekä opetusresurssien yhdistämisen muodossa. Lisäksi PVKVK soveltaa saamaansa tutkimustietoa koulutuksessaan.

PVKVK työskentelee tiiviisti ministeriöiden, Kriisinhallintakeskuksen, korkeakoulusektorin, sekä järjestösektorin kanssa yhteistyössä. Loka-kuussa Santahaminassa järjestetty Justice Rapid Response (JRR) -järjestön koulutus on hyvä esimerkki monimuotoisesta yhteistyöstä. Ulko-ministeriön pyynnöstä PVKVK vastasi JRR:n kansainvälisen rikospaikkatutkinta -kurssin yleisjärjestelyistä, mihin osallistui 25 oppilasta 22 maasta.

Kansainväliset asiantuntijaverkostot

Kansainvälinen keskus tekee yhteistyötä EU:n kanssa sekä tutkimus- että koulutustoiminnassa. PVKVK on mukana kahdessa HORIZON

2020 -hankkeessa: Improving the Effectiveness of Capabilities in EU Conflict Prevention (IECEU) ja Gaming for Peace (GAP). Tutkimusyhteisö ja kenttäosaaminen yhdistyvät monikansallisten hankkeiden avulla. Kyseisissä hankkeissa on mukana korkeakouluja, tutkimuslaitoksia ja muita toimijoita yhteensä yli 20 yhteistoimintakumppania.

– Syyskuussa alkaneen GAP-hankkeen tavoite on harmonisoida olemassa olevaa kriisinhallintakoulutusta. Lopputuotteena rakennettu virtuaalitodellisuuspeli palvelee niin siviili-, poliisi- kuin sotilastoimijoidenkin tarpeita. Akateeminen ja teknologinen osaaminen yhdistettynä kenttäosaamiseen varmistavat relevantin ja käytettävän koulutustyökalun, kertoo projektiasiantuntija **Elisa Norvanto**.

PVKVK toimii myös erilaisissa koulutus- ja yhteistyöverkostoissa. International Associati-

”
Verkosto käsittää yli 200 globaalia toimijaa.

on of Peacekeeping Training Centres (IAPTC) -järjestön vuotuisen seminaarin PVKVK isännöi viimeksi vuonna 2012. Tämä verkosto käsittää yli 200 globaalia toimijaa. Vuoden 2017 toukokuussa European Association for Peace Operations Training Centres (EAPTC) -seminaari järjestetään Santahaminassa. Kansainvälinen keskus saa isäntänä mahdollisuuden nostaa esille tärkeinä pitämiään teemoja, kuten kokonaisvaltaisen lähestymistavan, siviilien suojelun ja eettisen toiminnan kriisinhallintaoperaatioissa yli sadalle toimijalle.

”

PVKVK vaikuttaa keskeisesti maailmanlaajuiseen koulutusyhteisöön.

Keskus yhdistää keskeiset toimijat

Nato nimitti Puolustusvoimien kansainvälisen keskuksen sotilaallisen kriisinhallintakoulutuksen koordinointi- ja kehittämisvastuuseen tammikuussa 2016. Tehtävään liittyen PVKVK järjestää vuotuisen kriisinhallinnan koulutusalan konferenssin (Annual Dicipline Conference, ADC) New Yorkissa marras- joulukuun vaihteessa. ADC on erityinen, koska se kokoaa yhteen kaikki suuret kriisinhallintakoulutukseen osallistuvat toimijat, kuten YK:n, Naton, EU:n ja Afrikan unionin.

– Nato on kehittänyt koulutusjärjestelmäänsä vuodesta 2012 lähtien. Suomi koordinoi tässä kontekstissa kaikkea Naton jäsenten ja kumppaneiden sotilaallista kriisinhallintakoulutusta. PVKVK etsii koulutuksen puutealueita ja kehittää niihin ratkaisuja. PVKVK hyödyntää ratkaisuisia kaikkia moderneja opetusmenetelmiä ja parhaita käytänteitä. Näin PVKVK vaikuttaa keskeisesti maailmanlaajuiseen koulutusyhteisöön, sanoo everstiluutnantti **Hannu Mattinen**.

Tavoitteena kokonaisvaltainen kriisinhallintaosaaminen

Kansainvälinen keskus kouluttaa yhtenä pätehtävänä sotilaallista kriisinhallintaa. Asiantuntijat, esikuntaupseerit, sotilastarkkailijat ja men-



Ministeri Elisabeth Rehn piti kurssin päätöstilaisuudessa juhlapuheen.

torit ovat koulutuksen ensisijainen kohderyhmä. Santahamina-talo ja Niinisalon harjoitusalue ovat PVKVK:n keskeisimmät koulutuspaikat.

PVKVK:n kurssit ja asiantuntijat vievät koulutusaamasta myös ulkomaille. Vastaavasti ulkomalaiset pooliopettajat tuovat osaamistaan PVKVK:n käyttöön. Eastern African Stand By Force (EASF) ja Naton Defence Education Enhancement Program (DEEP) ovat esimerkkejä PVKVK:n tukemista alueellisista yhteistyöohjelmista. Tuella on maailmanlaajuisia vaikutusta.

PVKVK ja sisäministeriön alainen Kriisinhallintakeskus (CMC Finland) muodostavat yhdessä kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan osaamiskeskuksen. Osaamiskeskuksen tehtävänä on edistää ymmärrystä kriisinhallinnan kokonaisvaltaisuudesta niin kriisinhallintaoperaatioissa kuin niihin valmistautumisessa.

– Suomi on ainoa maa, joka kouluttaa YK:n sotilastarkkailijoita, sotilasyhteysupseereita sekä sotilasneuvonantajia samalla kurssilla. United Nations Military Experts on Mission (UNMEM) -kurssi on konkreettinen esimerkki siviilien, poliisien ja sotilaiden yhteistoiminnasta, jota harjoitellaan käytännössä kurssin viimeisen viikon sovelletussa harjoituksessa, kertoo UNMEM-kurssin pääopettaja, everstiluutnantti **Rolf Kullberg**.

Verkostot ovat menestyksen avain myös kriisinhallintaosaamisen koulutuskentällä. PVKVK:n toimintamallit osoittavat sen, ettei asiantuntijuutta tarvitse omistaa mahdollistaakseen pienin resurssein laadukkaan, tehokkaan ja monipuolisen kriisinhallintakoulutuksen. ■

YLEISTIETOA

- On perustettu vuonna 1969 ja maailman ensimmäinen rauhanturvaamisen koulutuskeskus.
- On ainoa, jolla on kaikki neljä laatusertifikaattia: ISO 9001 Certification, United Nations (UN Certificate of Training Recognition), NATO (NATO ACT Quality Assurance) ja Maanpuolustuskorkeakoulu (NDU Assurance of Training Quality).
- Kouluttaa keskimäärin 600 kansainvälistä opilasta vuosittain.
- Hyödyntää aktiivisesti koulutuksissaan noin sadan kansainvälisen poolihenkilön asiantuntijuutta.
- On nimetty Naton ja kumppanimaiden kriisinhallintakoulutuksen koordinaattoriksi vuoden 2016 alusta.



KARVista kalkkia vai kunniaa?

TEKSTI: Aki Aunala & Lauri Säaskilahti KUVAT: Markus Suuronen

KARVI. Kansan syville riveille nämä kirjaimet eivät välttämättä kerro sen kummempia, mutta korkeakoulujen hallinto- ja johto-henkilöstölle sitäkin enemmän. Miksi näin?

Itse kirjaimet on helppo avata. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (KARVI) vastaa Suomessa yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen koulutuksen arvioinnista, ammattikielellä auditoinnista. Kolme keskeistä arviointityyppiä ovat korkeakoulujen laatu-järjestelmien auditoinnit, koulutusjärjestelmää koskevat teema-arvioinnit ja tekniikan tutkimus-ohjelmien akkreditoinnit. Auditointiryhmä ei kuitenkaan koostu ammatikseen auditointeja tekevästä henkilöstä vaan alan asiantuntijoista ja korkeakoulun henkilökunnan vertaisista jäsenistä.

Maanpuolustuskorkeakoulun laatu-järjestelmä auditointiin viimeksi vuonna 2010. Läpi meni ja kirkkaasti. Auditointi toteutetaan kuuden vuoden sykleissä, joten uutta kierros oli välttämätön. Perusperiaate on, että mikäli korkeakoulu

haluaa osoittaa tasonsa yleiseurooppalaisessa korkeakoulujärjestelmässä sekä vertailukelpoisuutensa muihin suomalaisiin korkeakouluihin, on auditointiin osallistuttava. Auditoinnista saa myös tärkeitä kehittämisideoita, joita voidaan käyttää hyödyksi laatutoiminnan kehittämisessä.

Uusin auditointi toteutettiin 15.–17. marraskuuta 2016. Tätä ennen auditointiryhmä oli käynyt läpi etukäteen saamansa, korkeakoulua koskevan materiaalin ja käynyt tutustumassa korkeakouluun. Tällöin ryhmälle esiteltiin korkeakoulun toimintaa ja vastailtiin yleisiin kysymyksiin.

– Lähtölaukaus tälle auditointitaipaleelle oli 13. tammikuuta 2016 solmittu auditointisopimus. Auditointiin valmistauduttiin muun muassa järjestämällä keväällä mittava itsearviointiseminaari, jonka pohjalta tehtiin 70-sivuinen



”

Järjestelmää on kehitetty pienin askelin eteenpäin.

sekä strategialähtöisen suunnittelu- ja ohjausprosessin avulla.

– Jokaisella korkeakoululla on käytössään omanlaisensa laadunvarmistusjärjestelmä, ja auditointimallissa kunnioitetaan todella paljon korkeakoulujen itsenäisyyttä. Maanpuolustuskorkeakoulussa on käytössä yleisesti Puolustusvoimissa käytettävät laatutyökalut eli prosessit, palautejärjestelmä, itsearviointi ja riskienhallinta, Hettula mainitsee.

Käytännössä KARVIN auditoinnista pyritään löytämään korkeakoulun toimintatavat ja menettelyt, joilla se tunnistaa riittämättömän laadun suhteessa itse asettamiinsa tavoitteisiin. Onko korkeakoululla menettelyt ja prosessit parantaa toimintansa laatua, toimivatko laadun arvioinnin prosessit kaikilla organisaation tasoilla ja onko organisaatiolla yhteistä pitkäjänteistä kehittämisen kulttuuria? Rakenteita luodetaan ja pengotaan syvällisesti, kaikki kivet kääntäen.

Tärkeää on kuitenkin ymmärtää, että itse laatua ei arvioida. Eli vastausta sille, onko esimerkiksi tohtorikoulutus laadukasta, ei saada, vaan tietoutta siitä, miten korkeakoulu tunnistaa puutteensa ja kehittää omia mittaristojaan asettamansa laadun määrittelyyn. Tämä tosin auttaa myös itse laadun kehittämisessä, kun sitä ohjaavia prosesseja tarkastellaan puolueettoman raadin edessä.

Miten auditointiin?

Kattavista esimateriaaleista huolimatta koko auditoinnin pääpaino on haastatteluissa, eli organisaation edustajien omista käsityksistä arjessa näkyvistä käytänteistä. Kolmipäiväisen haastattelumaratonin aikana ehdittiin haastatella yli sataa ihmistä reilun tunnin mittaisissa ryhmä-

itsearviointiraportti. Raportti oli osa esimateriaalia, jonka lisäksi auditointiryhmälle annettiin perusaineistoja, kuten esimerkiksi korkeakoulun organisaatiokaavio, opiskelijamäärätiedot, opetus suunnitelmat ja toimintakäsikirja, listaa Maanpuolustuskorkeakoulun laatupäällikkö **Tarja Hettula**.

Mitä auditointiin?

Arvioinnin kohteena olivat useimmat keskeiset korkeakoululliset toiminnot: korkeakoulun laatupolitiikka, laatu järjestelmän kytkeytyminen strategiseen johtamiseen ja laatu järjestelmän kehittäminen arvioitiin. Mukaan lukeutui myös korkeakoulun perustehtävien laadunhallinta (ml. keskeiset tukitoiminnot) kuten tutkintotavoitteinen koulutus ja tutkimus-, ke-

hitys- ja innovaatiotoiminta. Lisäksi arvioitiin vielä Maanpuolustuskorkeakoulun valitsema auditointikohde, joka oli yliopistollinen täydennyskoulutus, sekä tutkintotavoitteisten koulutusten näytöt ja laatu järjestelmän kokonaisuus.

– Auditoinnin pääpaino oli itse laadunvarmistusjärjestelmässä. Edellisestä auditoinnista poiketen arvioinnissa oli lisäksi opetus painotus, Hettula selventää ja jatkaa: – Itse laadunvarmistusjärjestelmään ei tarvinnut tehdä ihmeempiä muutoksia edellisestä auditointikerrasta. Järjestelmää on kehitetty pienin askelin eteenpäin vastaamaan korkeakoulun tarpeita, esimerkiksi prosesseja on päivitetty ja järjestelmää tarkisteltu, Hettula kertoo.

Sinänsä termistö on haastavaa, vaikka useimmat toiminnot ovat korkeakoulun virkamie-

histön ja työntekijöiden automaattisia, arkisia toimintatapoja. Esimerkiksi laatu politiikka tarkoittaa laadunvarmistusjärjestelmän tehtävien, tavoitteiden ja vastuiden muodostamaa kokonaisuutta. Laadunvarmistusjärjestelmän tehtävä taas on varmistaa Maanpuolustuskorkeakoulun strategian mukainen kehittäminen ja strategian toteutuminen.

Ylipäättensä jatkuva parantaminen on luonnollinen osa korkeakoulun kaikkea toimintaa. Se toteutuu toiminnan systemaattisella suunnittelulla, seurannalla, arvioinnilla ja arvioinnista johdetuilla kehittämistoimenpiteillä sekä niiden toimeenpanon seurannalla. Maanpuolustuskorkeakoulun vahva palautekulttuuri antaa hyvän perustan toiminnan jatkuvaan parantamiseen, joka varmistetaan laadunvarmistusjärjestelmän

”

Jälkikäteen on jokseenkin huojentunut olo.

haastatteluissa.

Haastatteluihin kutsuttiin korkeakoulun koko johtoporras, opettajia, muita henkilökunnan jäseniä, opiskelijoita sekä ulkopuolisten sidosryhmien edustajia. Ryhmähaastattelu on monelle henkilökohtaisesti vieras konsepti, ja tentatuksi tuleminen pelko saattaa saada perhoset vatsanpohjassa pörräämään.

– Itseäni tilanne jännitti paljon. Jälkikäteen arvioituna siinä oli kuitenkin paljon turhaa jännittämistä, koska haastattelijat olivat erittäin ystävällisiä ja koin työtovereiden läsnäolon voimavarana. Varsinaista yleistä keskustelua ei kuitenkaan haastattelussa ollut, vaan tapahtuma eteni vuoronperään kysymys ja vastaus -tyylillä, kuvailee kirjastonhoitaja **Antti Kalliola** omia muistojaan edellisestä, vuoden 2010 auditoinnista.

Asiat eivät olleet muuttuneet vuosien aikana. Esimerkiksi tiedottajan viransijainen **Henna Ristikangas** on Kalliolan kanssa samoilla linjoilla, vaikka vasta vähän aikaa organisaatiossa toimineelle haastattelu olikin kutkuttava kokemus.

– Tilaisuus meni hyvin. Se oli oikeastaan helppompikin kuin olin ajatellut. Meidän haastatteluporukkamme oli mainio: tuimme toisiamme ja täydensimme toistemme vastauksia tarvittaessa. Nyt jälkikäteen on jokseenkin huojentunut olo, juuri uusimmasta haastattelusta tullut Ristikangas naurattaa.

Ristikankaan mukaan on myös hyvä, että auditoinnin myötä rutiininomaisia organisaatioasioita tulee taas tarkasteltua konkreettisesti. Välillä on hyvä ottaa tauko jatkuvasta itsearviointinista ja pysähtyä tarkastelemaan omaa työtään laajemmin. Tähän auditointi antaa oivallisen mahdollisuuden.

– Auditotijat olivat asiantuntevia ja he olivat selkeästi valmistautuneet huolellisesti. Haastatteluista jäi positiivinen fiilis, oli mukava keskustella, jo toista kertaa auditoinnissa mukana ollut, opettajana toimiva kapteeni **Juha Tuomi-**

nen kehuu.

Korkeakoululta oli jo aiemmin pyydetty mahdollisimman reflektoivaa itsearviointiraporttia, jossa olisi kehittämiskohteiden tunnistamista ja konkreettista kuvausta laatutyön käytänteistä. Raportin tuli painottua enemmän arviointi-kuin kuvausosuuteen, sillä omien vahvuuksien löytäminen ja erityisesti kyky tunnistaa kehittämiskohteita on osoitus toimivasta laatujärjestelmästä ja vakiintuneesta laatukulttuurista.

Itsearviointiraportissa ilmi tulleet vahvuudet olivat esimerkiksi kattava palautejärjestelmä ja laajat mahdollisuudet osallistua opetuksen laadun varmistukseen. Kehittämiskohteitakin luonnollisesti oli, kuten tutkimuksista tiedottaminen sekä ulkopuolisen rahoituksen määrän kasvattaminen.

Raportti toimikin lähtökohtana, jota peilattiin



Auditointiryhmän puheenjohtaja **Mikko Luoma**

haastatteluissa ilmi nousseisiin asioihin. Painavin sana tuli itse ihmisten suusta.

– Haastatteluissa haettiin sitä, miten laatutyö näkyy ihmisten omassa arjessa, ihmisten omien silmien kautta, Hettula kertoo ja jatkaa: – Haastatteluiden lisäksi auditointiryhmä sai eväitä työhönsä tutustumalla Torni-portaaliin. He pyysivät myös lisää asiakirjoja tutkittavaksi.

Auditointiryhmän puheenjohtaja, kauppatieteen tohtori ja Vaasan yliopiston kauppatieteellisen tiedekunnan tutkimusjohtaja **Mikko Luoma** arvioi auditointiin liittyvän tiedonhankinnan sujuneen hyvin:

– Aikataulut ovat pitäneet ja ihmiset ovat olleet paikalla oikeisiin aikoihin, eli organisointi on toiminut mallikkaasti. Maanpuolustuskorkeakoulu on kaikkiaan ollut kiitollinen auditointikohde, sillä meistä on informoitu hyvin ja

suorittamamme tehtävä on hyvin korkeakoulu-laisten tiedossa.

Luoma ei voinut vielä kommentoida auditoinnin tuloksia, mutta jakoi muutaman yleishavainnon Maanpuolustuskorkeakoulusta:

– Tässä oppilaitoksessa on totuttu toimimaan sääntöjen ja proseduurien mukaan, mitä yleensä pidetään hyvänä lähtökohtana laatutoiminnalle. Maanpuolustuskorkeakoululla on myös erityinen tehtävä, joka saa sen erottumaan muista yliopistoista. Tämä luonnollisesti edesauttaa profiloitumista, jota yliopistoilta yleisesti näinä aikoina edellytetään.

Leimattua laatua

Arviointi on merkittävä paikka korkeakoululle. Kun kaikki auditointivaiheet on käyty läpi, auditointiryhmä tekee arviointikeskuksen yhtey-

”

Korkeakoululla on vahva sisäinen henki ja asenne.

dessä toimivalle korkeakoulujen arviointijaostolle esityksen siitä, tulisiko korkeakoulun läpäistä auditointi vai tulisiko siltä edellyttää uusinta-auditointia. Raporttiin kirjataan auditointiryhmän arvio kunkin auditointikohteen kehitysvaiheesta. Auditointiryhmä voi esittää auditoinnin läpäisemistä, mikäli mikään auditointikohteista ei ole tasolla puuttuva ja laatu järjestelmän kokonaisuus on vähintään tasolla ”kehittyvä”.

Laatujärjestelmän kokonaisuuden arvioinnissa tarkastellaan, muodostavatko laadunhallinnan menettelytavat kattavan ja toimivan järjestelmän sekä sitä, miten kehittynyt korkeakoulun laatu-kulttuuri on.

Lopuksi Korkeakoulujen arviointijaosto tekee päätöksen auditoinnin tuloksesta. Jaoston tehtävänä on varmistaa päätösten tasapuolisuus. Jaostolla on päätöstä tehdessään käytössä auditointiryhmän laatima raportti. Lisäksi auditointiryhmän puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja esittelee auditoinnin keskeiset tulokset jaoston päätöskokouksessa ja vastaa jaoston esittämiin kysymyksiin raportissa esitetyistä asioista. Jaosto voi päättää auditointiraportin perusteella myös toisin kuin mitä auditointiryhmä esittää. Arviointikeskus noudattaa päätöstä valmistellessa ja tehtäessä hallintolain säädöksiä esteellisydestä, mikä osaltaan tukee päätösten uskottavuutta ja objektiivisuutta.

Läpäistyään auditoinnin korkeakoulu saa laatu-leiman ja korkeakoulu lisää arviointikeskuksen verkkosivuilla ylläpidettävään auditointien korkeakoulujen rekisteriin. Laatu-leima on voimassa kuusi vuotta korkeakoulujen arviointijaoston päätöksestä. Laatu-leimaan liitty-



vään auditointitodistukseen sisältyy tiivistelmä auditoinnin keskeisistä tuloksista sekä maininta valinnaisesta auditointikohteesta. Mikäli korkeakoululta edellytetään uusinta-auditointia, se toteutetaan kahden kolmen vuoden kuluttua varsinaisen auditoinnin päätöksestä. Tähän ei yksikään korkeakoulu tahdo joutua.

Kalkkia vai kunniaa?

Maanpuolustuskorkeakoulun auditointiprosessin pääosuus päättyi torstaina 17. marraskuuta. Samana iltana korkeakoulun johtoryhmä sai kuulla kiihkeästi odotetun esiraportin. Korkeakoulun tavoitteina oli nostaa tutkimuksen laadunvarmistuksen aiemmin saama *alkuva*-luokitus *kehittyväksi* ja muuten ylläpitää jo toimivaksi todetun laadunvarmistusjärjestelmän taso. Miten meni?

Esiraportissa luettiin yhteensä neljä vahvuutta, joista mainittakoon korkeakoulun vahva sisäinen henki ja asenne, strategisen johtamisen ja laadunvarmistuksen vahva integraatio sekä korkeakoulun prosessijohtamisen taso, joka teki auditointiryhmään vaikutuksen. Kehittämiskohteena oli puolestaan esimerkiksi tietojärjestelmien toimivuus, joka ei tällä hetkellä edistä korkeakoulun laatutyötä. Lisäksi ruohonjuuritason innovaatioiden hyödyntämisen pitäisi näkyä laadunvarmistusjärjestelmässä paremmin.

Varsinainen ja virallinen ”tuomio” julistetaan maaliskuun 13. päivänä Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuotena 2017. Maanpuolustuskorkeakoulu odottaa avoimin mielin lopullista arviointia auditoinnista, josta jo nyt tarttui matkaan valtavasti hyvää tietoutta toiminnan edelleen kehittämiseksi. ■

AUDITOINTIAIKATAULU

- Auditointiaineisto toimitettu auditointiryhmälle 19.8.2016
- MPKK perehdyttää auditointiryhmän 21.9.2016
- Avoin tiedotus- ja keskustelutilaisuus MPKK:lla 19.10.2016
- Auditointiryhmän valitseman tutkinto-ohjelman itsearviointiraportin toimittaminen KARVI:iin viikolla 43
- Auditointiryhmän vierailu 15. – 17.11.2016
- Auditointiryhmän esitys auditoinnin tuloksesta ja korkeakoulujen arviointijaoston päätös tuloksesta – oletettavasti helmi-maalis-huhtikuu 2017
- Auditoinnin päätöseseminaari MPKK:lla keväällä tai alkukesästä 2017



SYYSKAUDEN VÄITTELIJÄT

TEKSTI: Lauri Säaskilahti KUVAT: Markus Suuronen

Maanpuolustuskorkeakoulun sotatieteiden tohtoriohjelma on tuottanut sotatieteiden asiantuntijoita jo vuosikausia. Jatkossa jokaisesta korkeakoulussamme väitelleestä on luetta-
vissa lyhyt haastattelu lehtemme sivuilta. Kuluva lukuvuosi on lähtenyt hyvin käyntiin kahdella syksyisellä väitöskirjalla ja hyväksytyllä tohtorin tutkinnolla.

JANNE AALTO JA SOTILASETIIKAN MERKITYS

Entinen korkeakoulun oma sotilaspastori ja nykyinen Pääesikunnan kenttärovasti, teologian maisteri **Janne Aalto** väitteli tohtoriksi 28. lokakuuta. Tutkimuksen aiheena oli *Hyvä sotilas - oikea toiminta. Miksi asevoimissa opetetaan sotilasetiikkaa?* Kyseisessä sotilaspedagogisessa väitöksessä vastaväittäjänä toimi professori **Jaana Hallamaa** Helsingin yliopistosta ja kustoksena sotilaspedagogiikan professori **Juha Mäkinen** Maanpuolustuskorkeakoulusta.

Aallolla on 15 vuoden työtausta Puolustusvoimissa, minkä aikana hän on ehtinyt pohtia erilaisia eettisiä kysymyksiä. Varsinainen kipinä tohtoriopintoihin syntyi kuitenkin Aallon siirtyttyä Maanpuolustuskorkeakouluun töihin, jolloin myös ulkopuolelta tuli yllykettä tutkia Suomessa akateemisesti vähän pohdittua sotilasetiikkaa – ja nimenomaan sotilaan etiikkaa.

– Miksi sotilasetiikkaa opetetaan? Minua kiinnosti, mitä tavoitellaan sillä, että opetetaan ai-

netta, josta voisi ajatella, ettei se suoranaisesti palvele asevoimien omaa toimintaa millään tapaa, Aalto avaa tutkimuksen perustavanlaatuisia motiiveja.

Tutkimuksessa tutkittiin Alankomaiden, Israelin, Norjan, Ruotsin ja Yhdysvaltojen asevoimien ja sotilasoppilaitosten tuottamaa sotilasetiikan materiaalia, jota verrattiin Suomen puolustusvoimien tuottamaan materiaaliin. Väitöstutkimuksen loppupäätelminä voitiin tunnistaa kaksi suurta linjaa: ensimmäiseksi eettisellä opetuksella halutaan antaa eettisen toiminnan ja päätöksenteon perusta sekä kehittää kykyä selvitä moraalista stressistä. Vähän samaan tapaan kuin pidetään liikuntakoulutusta, jossa halutaan tarjota mahdollisuus kehittää sotilaan fyysistä toimintakykyä. Toiseksi haluttiin yksittäisen sotilaan toimivan asevoimien normien mukaan. Haluttiin siis toisaalta ”hyvä” ja toisaalta oikein toimiva sotilas.



Sotatieteiden tohtori Janne Aalto



”

Aihe on vähän tutkittu ja ajankohtainen.

Niin kuin aina, väitöstutkimuksen anti tuleville tutkijoille, etiikan opettajille ja sotilasyhteisölle jää näiden tahojen itse määriteltäväksi. Aalto kuitenkin toivoo, että hänen väitöskirjansa toimisi jonkinlaisena keskustelunavauksena. Toivottavaa olisi myös, että keskusteluun muodostettaisiin muutamia tulokulmia, jottei puhuttaisi toisten ohi, vaan kaikki olisivat aiempaa enemmän samalla aaltopituudella.

Janne Aalto näpyytteli väitöskirjaansa yhteensä seitsemän vuoden ajan töiden lomassa. Kun väitöskirja tuon ajan etsi vastausta kysymykseen miksi? olisi kiehtovaa esittää myös jatkokysymys miten? Nyt tuoretta sotatieteiden tohtoria vie kuitenkin arkityö kiireineen niin vahvasti, että ajatukset jatkotutkimuksista joutuvat odotamaan ainakin toistaiseksi.

JOHANNA ANTTONEN JA VIRANOMAISYHTEISTYÖN KEHITYSMAHDOLLISUUDET

Filosofian ja kasvatustieteiden maisteri **Johanna Anttonen** väitöskirja *Yhteistä turvallisuutta rakentaen, Poliisi- ja upseeriprofessioiden yhteiskittelyn mahdollisuuksista* läpäisi tarkastuksen 9. syyskuuta pidetyssä väitöstilaisuudessa. Anttonen vastaväittäjänä toimi dosentti **Risto Honkonen** Tampereen yliopistosta ja tilaisuuden kustoksena professori **Juha Mäkinen** Maanpuolustuskorkeakoulusta.

Väitöksessään Anttonen tutki poliisien ja upseereiden ammattikunnan yhteistyön lisäämisen mahdollisuuksia niin työssä kuin koulutuksellakin. Aihe on vähän tutkittu ja ajankohtainen muun muassa valtion hakiessa jatkuvasti säästöjä myös viranomaisyhteistyötä tehostamalla.

Muuttuvien, moninaisten ja vaikeasti ennustettavien turvallisuushkien myötä viranomaisyhteistyön mahdollisuuksien tutkiminen on itsessään tutkimisen arvoinen kohde.

Tohtoriksi väittelemineen oli Anttoselle luonnollinen jatko elinikäisen oppimisen ikuisuusprojektissa, ja haave siitä on ehtinyt itää jo jonkin aikaa. Itse aihe väitökseen kumpusi kiinnostuksesta viranomaisyhteistyöhön. Koulutus-teema väitökseen nivoutui luonnollisesti mukaan oman työn puolelta.

– Tutkimuksessani tein sen havainnon, kuinka strategioiden ja käytännön toimien välille jää eroja, joita on ehkä vähemmän tutkittu. Tällaisen näkökulman löysin, joka voisi hyödyttää tulevia tutkijoita, Anttonen miettii työnsä antia myöhemmälle jatkotutkimukselle aiheesta.

Anttonen toivoo myös, että tutkimuksen myötä esille nousseita asioita otettaisiin laajemmin huomioon päätöksiä tehtäessä. Mitä taas tulee tutkimuskohteeseen eli viranomaisyhteistyöhön, niin tämä luultavasti tulee lisääntymään ylätasolla, kuten esimerkiksi ministeriöiden välillä.

Tällä hetkellä Anttonen on mukana Failand to Finland -tutkimushankkeessa. Ajatus on siis jatkaa tutkimuksen tekemistä myös jatkossa. ■

LUE

KAIKKI UUSIMMAT VÄITÖSKIRJAT
OVAT LADATTAVISSA
WWW.DORIA.FI
-VERKKOPALVELUSTA.



OTSIKOSTA OPINNÄYTTEEKSI – JA MUIDEN SAATAVILLE

TEKSTI: Antti Kalliola KUVAT: Markus Suuronen

Eräs korkeakoulututkinnon keskeisimpiä elementtejä niin Maanpuolustuskorkeakoulussa kuin muuallakin on opinnäytteen teko. Opinnäytteen laatimisessa korostuvat useat eri osa-alueet alkaen lähdeaineiston kartoittamisesta ja päätyen tieteelliseen kirjoittamiseen. Karkeasti ottaen prosessi on samanlainen, oli kyseessä sitten kadetin laatima kandidaattitutkielma tai kapteenin kirjoittama yleisesikuntaupseerikurssin diplomityö – vain vaatimustaso ja sivumäärä vaihtelevat.

Opettajien ja ohjaajien ohella myös Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto on aktiivisesti mukana Maanpuolustuskorkeakoulussa laadittavien opinnäytetöiden eri vaiheissa. Kirjasto osallistuu kaikilla tutkintotasoilla opiskelijoiden tutkimusmenetelmäkoulutuksiin yliopistokirjastojen valtakunnallisten standardien mukaisesti.

Opiskelijat ovat muutoinkin kirjaston suurin ja tärkein yksittäinen asiakasryhmä lainaus-, tilaus- ja tietopalvelumäärissä mitattuna. Hyvät kirjastonkäyttö- ja tiedonhankintataidot antavat eväitä monipuolisempaan lähdeaineiston keräämiseen ja arviointiin, mikä taas vaikuttaa opinnäytteiden laatuun.

Ohjesääntönä avoimuus

Kirjaston mukanaolo ei pääty vielä silloinkaan, kun helpottunut opiskelija palauttaa lainansa asiakaspalvelutiskille opinnäytteen valmistumisen jälkeen. Kirjastolla on tärkeä tehtävä opinnäytteiden säilyttämisessä sekä käyttöön saattamisessa myös tuleville kursseille ja opiskelijapolville. On syytä muistaa, että Maanpuolustuskorkeakoulun opinnäytteitä hyödynnetään muuallakin Puolustusvoimissa ja että ne kiinnostavat myös siviiliyhteiskuntaa, esimerkiksi muiden yliopistojen opiskelijoita ja tutkijoita.

Keskeisenä ohjenuorana on pyritty pitämään sitä, että kaikki opinnäytteet olisivat Puolustusvoimien käytettävissä ja julkiset opinnäytteet mahdollisimman laajasti myös siviiliyhteiskunnan saatavilla avointa tiedejulkaisemista ajavan open access -ajattelun mukaisesti. Turvaluokittelun, tekijänoikeuksien sekä tietoteknisten esteiden kolmiyhteys on kuitenkin luonut haasteita opinnäytteiden tehokkaaseen esilletuontiin ja käyttöön.

Valtakunnalliseen Doria-verkkoarkistoon liittymisen vuonna 2012 selkeytti tilannetta julkisten opinnäytteiden osalta merkittävästi. Korkeat latausluvut ovatkin kertoneet onnistuneesta ratkaisusta. Koska Doriassa voidaan julkaista kuitenkin vain julkista sekä julkaisuluvallista aineistoa, joutuvat opiskelijat monesti etsimään kirjaston avustuksella parasta mahdollista keinoa halutun opinnäytteen löytämiseksi.

Oman lukunsa muodostavat vielä vanhemmat,

”
Suunta kohti täysin sähköistä julkaisemista on erittäin vahva.

pelkästään printtimuodossa olevat opinnäytteet sekä korkean suojaustason työt Maanpuolustuskorkeakoulun kirjaamossa. Vaikka valtaosa opinnäytteistä on toki edelleen löydettävissä myös perinteisessä painomuodossa, suunta kohti täysin sähköistä julkaisemista on erittäin vahva.



Saatavuus paranee

Vaikka vielä opinnäytteiden säilytyksessä ja saatavuudessa onkin kirjavuutta, jo lähitulevaisuudessa käyttöön otettava Puolustusvoimien tutkimusrekisteri selkeyttää tilannetta oleellisesti. Rekisterin tarkoituksena on saattaa Maanpuolustuskorkeakoulussa tehdyt opinnäytteet tietyin suojaustasorajoituksin vähintään Puolustusvoimien henkilökunnan käytettäväksi viranomaisten TUVE-verkon välityksellä kunkin omalta työkoneelta käsin. Julkisia opinnäytteitä pyritään jatkossakin saamaan kandidaatintutkielmia lukuun ottamatta Doria-verkkoarkistoon mahdollisimman laajasti koko yhteiskunnan hyödynnettäväksi. Opinnäytteiden julkista näkyvyyttä parantaa entisestään Maanpuolustuskorkeakoulun kirjaston liittyminen valtakunnalliseen Finna-hakupalveluun vuonna 2017.

Kolmantena käyttömahdollisuutena kirjastolle suunnitellaan opiskelijoiden käyttöön opinnäyte-

terminaalia, joka tarjoaisi viimeistään varman väylän minkä tahansa opinnäytteen lukemiselle ja tulostamiselle. Lupaavia esimerkkejä on jo monista muista yliopistoista. Pelkästään printtimuodossa olevat vanhemmat opinnäytteet säilyvät luonnollisesti myös tulevaisuudessa kirjaston tai arkiston hyllyillä. Selvää kuitenkin on, että e-julkaiseminen tuottaa pitkällä aikavälillä merkittäviä tilasäästöjä myös opinnäytteiden säilyttämiseksi.

”

Opinnäytteiden julkista näkyvyyttä parannetaan entisestään.

Upseeri ja kansalainen

Upseeri ja viranomainen on koko kansan palvelija. Näin ollen ei ole kohtuutonta olettaa, että myös hänen opinnäytteensä on mahdollisimman laajasti sekä Puolustusvoimien että koko yhteiskunnan käytettävissä, tarpeelliset reunaehdot huomioiden.

Paraikaa 101. kadettikurssi, sotatieteiden maisterikurssi 6 sekä yleisesikuntaupseerikurssi 58 ovat valmistelemassa ensi vuonna palautettavia opinnäytteitään. Viime elokuussa valmistuneen viidennen sotatieteiden maisterikurssin uunituoreita graduja voi jo lukea Doria-verkkoarkistosta satojen aiempien opinnäytteiden jatkeena. Kaikissa opinnäytteisiin liittyvissä kysymyksissä nyt ja tulevaisuudessa voi myös kääntyä Maanpuolustuskorkeakoulun kirjaston puoleen. ■

TUTUSTU

WWW.DORIA.FI

WWW.MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU.FI/KIRJASTO





Suezilta Sotamuseoon

Sotamuseon luentosarja
rauhanturvaamisesta ja
kriisinhallinnasta

TEKSTI: Lauri Haavisto KUVAT: Puolustusvoimat

*S*otamuseolla Helsingin Kruununhaassa järjestettiin keväällä 2016 luentosarja Rauhanturvaamisesta ja kriisinhallinnasta niin kutsutun Suezin operaation 60-vuotismuistopäivän kunniaksi. Suomalaisen rauhanturvaamisen pitkät perinteet saivat alkunsa tässä operaatiossa, mikä mahdollisti Suomen aktiivisen ja merkittävän osallistumisen myöhempiin rauhanturvaoperaatioihin.

Sotamuseo halusi kunnioittaa Suomen suurta merkitystä rauhanturvaamis- ja kriisinhallintaoperaatioille tekemällä museossa luentosarjan, jossa käsiteltäisiin rauhanturvaamisen erilaisia аспекteja. Tarkoituksena oli tarjota niin yleishistoriaa kuin kokemuksiakin itse operaatioista. Viimeisellä luennolla pyrittiin tekemään yhteenvedo nykyisestä tilanteesta. Viidestä luen-
nosta koostuva sarja käynnistyi maaliskuun alussa 2016.

Aihepiiri kiinnosti kuulijoita

Sotamuseolla järjestettyjen luentojen suosio on vaihdellut. Välillä sali on ollut täpösen täynnä ja on täytynyt järjestää ylimääräinen luento samasta aiheesta heti ensimmäisen loputtua. Välillä luento on voinut houkutella vain parisenkymmentä kuuntelijaa. Suosio on usein riippunut aiheesta: esimerkiksi suuret jatkosodan taistelut, kuten Tali-Ihantala, vetävät salin aina täyteen, kun taas toisen maailmansodan ulkopuolelle menevät aiheet ovat houkuttelleet vähemmän kävijöitä.

Yleispätevänä sääntönä on ollut, että yhteistyössä Suomen sotahistoriallisen seuran kanssa järjestetyt luentosarjat ovat usein olleet suosittuja, kun liikkeelle on saatu seuran huomattava jäsenmäärä kylkiäisenä.

Nyt huomattiin, ettei yleisömäärästä tarvinnut huolestua. Luentojen sisällöt olivat mielenkiintoisia, ja jokaisen luennon loppuun jätetty aika yleisökysymyksiä varten jätti ilmaan useita kysymyksiä, joihin ei ehditty vastata. Yleisökysymyksistä huomasi myös sen, että aihealue kiinnostaa erityisesti nyt, kun Suomi on mukana operaatioissa hyvin levottomilla alueilla, joiden turvallisuustilanne heijastuu Suomeen esimerkiksi liikkeelle lähtevien pakolaisten muodossa. Luentojen pituudet vaihtelivat 40–65 minuutin välillä. Kuulijat olisivat varmasti jaksaneet kuunnella aiheita pidempäänkin. Kuulijoita luennoilla oli 60–100 luentokerrasta riippuen.

”

Kuulijat olisivat varmasti jaksaneet kuunnella aiheita pidempäänkin.

Luentoajankohdat ja aiheet olivat seuraavat:
9.3.2016 Suomi rauhanturvaajana, kenraali **Heikki Holma** piti yleisesityksen rauhanturvaamisen ja kriisinhallinnan historiasta, esittäen myös runsaasti kuvamateriaalia ja tilastotietoa operaatioihin liittyen.

16.3.2016 Kokemuksia YK:n rauhanturvatoiminnassa, kenraali **Gustav Hägglund** kertoi operaatioista, joissa hän on itse ollut mukana ja kokemuksistaan näistä operaatioista.

30.3.2016 Afganistan raivaajan näkökulmasta, majuri **Mika Tyry** kertoi raivaajatoiminnasta Afganistanissa, siihen liittyvästä koulutuksesta ja sen vaaroista. Luennolla esiteltiin runsaasti aiheeseen liittyvää materiaalia.

6.4.2016 Atalanta-operaatio, komentaja **Mika Raunu** luennoi Somalian rannikolla järjestetystä operaatiosta, jolla pureuduttiin merirosvukseen Punaisella merellä. Luennolla oli kertomassa myös kokemuksistaan reservin korpraali **Moustapha Bileh**, joka toimi operaatiossa tulkkina.

13.4.2016 Rauhanturvaamisen ja kriisinhallinnan nykytila, Maavoimien operaatiopäällikkö, prikaatikenraali **Petri Hulkko** luennoi rauhanturvaamisen ja kriisinhallinnan nykytilasta ja teki katsauksen rauhanturvaamisen historiaan.

Maneesi auki myös talvikaudella 2016–2017

Sotamuseon päänäyttely on suljettuna Kruununhaan kiinteistön sulkemisen vuoksi ja korvaavien tilojen etsimisen ajaksi.

Suomenlinnassa sijaitseva Sotamuseon Maneesi Autonomiasta Atalantaan-näyttelyineen ei sulkeudu totuttuun tapaan talvikaudeksi, vaan sen aukioloa jatketaan ympärivuotiseksi. Maneesi on juhlapäiviä lukuun ottamatta avoinna kello 11–18 lokakuun loppuun 2017 asti.

Tulevien kuukausien aikana Maneesissa järjestetään lukuisia ilmapäiviä, erilaisia opastuksia ja muuta toimintaa esimerkiksi yhteistyössä Suomenlinnan muiden museoiden kanssa. Lisätietoa saa osoitteista www.sotamuseo.fi ja www.suomenlinna.fi.



Maneesin Autonomiasta Atalantaan-näyttely päättyy lokakuun 2017 lopussa, minkä jälkeen Maneesi suljetaan uuden näyttelyn rakentamisen ajaksi. Maneesin uudistetun näyttelyn teema liittyy Suomen puolustusvoimien 100-vuotismerkkivuoteen ja se avataan keväällä 2018.

Sotamuseon sukellusvene Vesikko on suljettu talvikaudella. Se avataan jälleen 8. toukokuuta 2017 ja on avoinna syyskuun loppuun päivittäin klo 11–18.

Kuluvan vuoden loppuun asti Maneesin näyttelyyn aikuiset pääsevät viidellä eurolla ja opiskelijat, eläkeläiset ja koululaiset kolmella eurolla. Alle kouluikäiset lapset, koululaiset ja opiskelijat opettajan johdolla, sotaveteraanit, varusmiehet, Puolustusvoimien henkilökunta sekä museokortin ja Helsinki Cardin haltijat pääsevät edelleen ilmaiseksi näyttelyihin. ■

TERVETULOA SOTAMUSEOON!

- Sotamuseon Maneesi (Autonomiasta Atalantaan – näyttely Suomen sotahistoriasta)
Iso Mustasaari, Suomenlinna C 77
00190 Helsinki
0299 530261
- www.sotamuseo.fi
- sotamuseo@mil.fi

KATSO

- Yhdistyneiden Kansakuntien Suomen Komppania 1956–1957: <http://bit.ly/2eCyRyg>

VIIMEINEN SALPA
SUOMEN SUOJANA

Perinneyhdistys tutustui SALPALINJAAN

TEKSTI JA KUVAT: Risto Lehto

Maanpuolustuskorkeakoulun perinneyhdistys järjesti perinteisen syysretken sotahistorialliseen kohteeseen. Tällä kertaa perehdyttiin kotimaiseen Salpalinjaan Virojoella 31. elokuuta ja 1. syyskuuta. Matkalle osallistui kymmenen yhdistyksen jäsentä. Pikubussin kuljettajana toimi monelle retkelle läheneelle Taistelukoulun toimipisteistä tuttu **Paul Pousar**.

Majoittuminen ja ruokailut tapahtuivat viehättävässä ympäristössä Harjun oppimiskeskuksessa, joka toimii hevosalan oppilaitoksena. Matkan erinomaisena oppaana toimi reservin majuri **Terho Ahonen** Korsumatkoilta.

Suomen suurin rakennustyömaa

Salpalinja, tai Salpa-asema, viralliselta nimeltään Suomen Salpa, oli talvisodan jälkeen vuosina 1940–1941 ja 1944 Suomen itärajan läheisyyteen Virolahdelta Savukoskelle rakennettu puolustuslinja. Salpalinja on yhä Suomen historian suurin rakennustyömaa: sitä oli tekemässä noin 35 000 miestä keväällä 1941.

Salpalinjassa oli betonisia tai kallioon louhitu kantalinnotteita noin 760. Puisia kenttälinnotteita oli noin 3 000. Taistelu- ja yhteyshautaa asemaan oli kaivettu noin 350 kilometriä. Kivistettä oli yli 200 kilometriä, jossa noin 350 000 kappaletta oli keskimäärin kolme tonnia painavia kiviä. Panssarikaivantoestettä kai-

vettiin noin 130 kilometriä, ja piikkilankaestettä viritettiin 315 kilometriä.

Vaikuttava nähtävyys

Matkalla tutustuimme erityisesti betonista tehtyihin tai kallioihin osin louhittuihin kantalinnotteisiin. Kaikesta näki, että työmäärä on ollut taloudellisesti ja miestyömäärältään tämänkin päivän mittakaavassa valtava. Käynti näissä kohteissa vakuutti retkeläiset Salpalinjan merkityksestä vuoden 1944 torjuntataistelujen henkisenä selkärankana. Samoin se vaikutti aikoinaan vihollisen käsitykseen hyökkäyksen jatkamisen kannattavuudesta.

Perinneyhdistys järjestää taas ensi keväänä päiväretken ja syksyllä sotahistoriallisen parin päi-

vän matkan. Esittäkää rohkeasti retkitoiveita (mpkk.pery@gmail.com), ja tervetuloa mukaan mukavaan seuraan! ■

”
**Salpalinja oli viralliselta
nimeltään Suomen Salpa.**



Maanpuolustuskorkeakoulu

upseeriksi.fi

Hakuaika: 15.3.–5.4.2017



puolustusvoimat



@mpkk.fi



#maanpuolustus-
korkeakoulu



Puolustusvoimat
The Finnish Defence Forces